

משנה מדות פרק ב

Mishnah Middot, chapter 2

(1) The Temple mount [which was surrounded by a wall] was five hundred cubits by five hundred cubits. The greater part of it[s empty space] was on the south side, [the] second [most empty space] to it was on the east, the third [most empty space] was on the north and the least [empty space] was on the west. The place which contained the majority [of bare land] was the area that was utilized the most.

(2) All those who entered the Temple mount entered by the right and went around [to the right] and departed to the left except for one who had something happen to him [in which case] he entered and went round to the left. [As a result he was asked] why are you going around to the left, [if he responded] because I am a mourner they would say to him: May He Who dwells in this House comfort you. If he said because I was excommunicated, they said to him: May He Who dwells in this House inspire them to befriend you again, these are the words of Rabbi Meir. Said Rabbi Yose to him: You you are inferring that they treated him unjustly. What then should they say? May He Who dwells in this House inspire you to listen to the words of your colleagues so that they may be befriend you again [the *halachah* follows this view].

(3) Within it [i.e., after entering the surrounding wall of the Temple mount] there

רבנו עובדיה מברטנורא

א הר הבית היה חמש מאות אמה. מוקף חומה סביב: רובו מן הדרום שני לו מן המזרח. כלומר, הרוחק שיש מחומת הר הבית לחומת העזרה לצד דרום יותר מן הרוחק שיש ביניהן מצד מזרח, והרוחק שיש ביניהן מצד מזרח יותר מן הרוחק שיש ביניהן לצד צפון, והצפוני יותר מן המערב: **ב** נכנסים דרך ימין ומקיפין דרך שמאל. כגון הנכנסים דרך שערי חולדה שהן מן הימין, מקיפים דרך שער הטדי: **שאני אבל**. נשאלין אותו, מה לך להריף לשמאל, ואמר שאני אבל, אומרים לו השוכן בבית הזה ינחמך וכו': **עשיתן כאילו עברו עליו את הדין**. אם הן אומרים לו כן, נראה כאילו חבריו עוותו הדין ונידוהו שלא כהלכה: **יתן בלבך שתשמע לדברי חבריך**. דהשתא משמע שהוא עשה שלא כדין וצריך תשובה. והלכה כר' יוסי: **ג** לפנים. מחומת הר הבית: **סורג**.

א הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, רבו מן הדרום, שני לו מן המזרח, שלישי לו מן הצפון, מעוטו מן המערב. מקום שהיה רב מדתו, שם היה רב תשמישו: **ב** כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל, חוץ ממי שארעו דבר, שהוא מקיף לשמאל. (מה) לך מקיף לשמאל, שאני אבל, השוכן בבית הזה ינחמך. שאני מגדה, השוכן בבית הזה יתן בלבכם ויקרבוך, דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יוסי, עשיתן כאילו עברו עליו את הדין. אלא השוכן בבית הזה יתן בלבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך: **ג** לפנים ממנו, סורג.

was the [lattice-like] *soreg* [fence] ten handbreadths high [which led to and surrounded the *Azarah*]. There were thirteen breeches in it; these were originally made by the kings of Greece and when [the Hashmenoim triumphed] they repaired them and they enacted that [when one comes across them they should prostrate themselves and give thanks for the defeat of Greece and] that [up to] thirteen prostrations should be made [if one came across all of them]. Within this [after going past the *soreg*] was the [empty space referred to as

the] *heil*, which was ten cubits [wide which completely surrounded the *Azarah*]. There were twelve steps there [that led to the woman's court]. The height of each step was half a cubit and its height was half a cubit. [So too,] all the steps in the Temple were half a cubit high with a height of half a cubit except those of the antechamber [as will be described in chapter 3]. All the doorways in the Temple were twenty cubits high and ten cubits broad except those of the antechamber [which were forty cubits high and twenty cubits wide]. All the doorways had doors in them except those of the antechamber [which had a curtain]. All the gates there had upper lintels except that of the Tadi which had two stones leaning on each other [in the shape of a tepee]. All the original gates were changed for

רבנו עובדיה מברטנורא

מחיצה העשויה נקבים נקבים, כמטה מסורגת בחבלים. והיא עשויה מדפי עץ ארוכים וקצרים שמרכיבין אותן זו על זו ובאלכסון; וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות. כשמגיע כנגד כל הפרצה ופרצה משתחוה ומודה על אבדן מלכות יון: לפנים. מאותו סורג היה מקום פנוי עשר אמות, והוא נקרא חיל: וי"ב מעלות היו שם. כדי לעלות משם לעזרת נשים: רום מעלה. כל מעלה מהן גבוהה מחברתה חצי אמה. וכן המעלה הראשונה גבוהה מן הקרקע חצי אמה: ושלחה. משך רוחב המעלה, דהיינו מקום דריסת הרגל, חצי אמה: חוץ משל אולם. חוץ מן המעלות שבין האולם ולמזבח שלא היו כולם כן כדתנן בפרק ג: חוץ מפתח של אולם. דתנן לקמן באידך פרקין גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים: היו להן שקופות. אבן מונחת על שתי המזוזות שהדלת שוקף עליו. ושקופות לשון משקוף: מפני שנעשה בהן נס. כמו שמפורש ביומא פרק ג (דף לח.): מצהיבות. כמו מזהיבות

גבוה עשרה טפחים. ושלש עשרה פרצות היו שם שפירצום מלכי יון. חזרו וגדרום, וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות. לפנים ממנו, החיל עשר אמות. ושתיים עשרה מעלות היו שם. רום המעלה חצי אמה, ושלחה חצי אמה. כל המעלות שהיו שם, רום מעלה חצי אמה, ושלחה חצי אמה, חוץ משל אולם. כל הפתחים והשערים שהיו שם, גבהן עשרים אמה, ורחבן עשר אמות, חוץ משל אולם. כל הפתחים שהיו שם, היו להן דלתות, חוץ משל אולם. כל השערים שהיו שם, היו להן שקופות, חוץ משער טדי, שהיו שם שתי אבנים מטות זו על גב זו. כל השערים שהיו שם, נשתנו להיות של זהב, חוץ משער

gates of gold except the gates of Nikanor because of the miracle which was wrought to them. [When Nikanor returned from Alexandria with his copper doors a storm threatened to sink the ship and the sailors threw one of the doors overboard when they attempted to do the same to the second door he tied himself to it saying throw

ניקנור, מפני שנעשה בהן נס. ויש אומרים, מפני שנחשתן מצהיב: ד כל הכתלים שהיו שם, היו גבוהים, חוץ מכותל המזרחי, שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה, ומתכוון ורואה בפתחו של היכל בשעת היות הדם: ה עזרת הנשים היתה ארך מאה ושלשים וחמש על רחב מאה ושלשים וחמש. וארבע לשכות היו בארבע מקצועותיה, של

me in as well, at that point the storm suddenly abated, when they reached harbour they found that the first door miraculously floated alongside the ship.] Some say,

however, it was because its copper gleamed [like gold].

(4) All the walls [in all the buildings] of the Temple were [very] high [allowing doorways twenty cubits high] except for the eastern wall [of the Temple mount], so that the priest who burned the red heifer while standing on the top of the Mount of Olives [to the east of the Temple mount] might by directing his gaze carefully see the door of the *Heikhal* at the time of the sprinkling of its blood [without being blocked by a high wall, thus keeping the verse: "And sprinkle of its blood toward the Tent of Appointment" (Numbers 19:4, see Rashi there).

(5) The women's courtyard was a hundred and thirty-five cubits long [from east to west] by a hundred and thirty-five cubits wide [from north to south]. It had four chambers in its four corners, each of forty cubits. They had no roofs and so

רבנו עובדיה מברטנורא

שמראיתן דומה לזהב לפיכך לא הוצרכו לעשותו של זהב: ד כל הכתלים שהיו שם. בכל בניי הר הבית: היו גבוהים הרבה, עד שהיו כל הפתחים שבחן גובהן עשרים אמה, לבד ממה שעל הפתחים: חוץ מכותל מזרחי. הוא התחתון לרגלי הר הבית: שהכהן השורף את הפרה עומד בהר המשחה. הוא הר היותים אשר על פני ירושלים מקדם, לפני כהן למערב ומתכוין ורואה מעל גובה ראש הכותל דרך השערים שלפנים ממנו את פתחו של היכל, כשהוא מזה בדם, כדכתיב (נמדבר יט) והזה אל נוכח פני אוהל מועד. ואם היה הכותל גבוה, אף על פי שהשערים מכוונות כולם זה כנגד זה, שער הר הבית כנגד שער עזרת נשים ושער עזרת נשים כנגד שער העזרה הגדולה כנגד פתח ההיכל, לא היה יכול לראות את פתח ההיכל דרך הפתחים, לפי שההר הולך ומגביה ועולה עד שרקע פתח ההיכל גבוה (שתי) (כ"ב) אמות יותר מקרקע רגלי הר הבית, ונמצא אטסקופת ההיכל גבוהה ממשקוף פתח הר הבית (שתי) אמות, שהרי לא היה פתח הר הבית גבוה אלא עשרים כותנן לעיל, ונמצא שאין הכהן השוחט את הפרה יכול לראות חללו של פתח ההיכל דרך אותו פתח: ה אורך. מן המזרח למערב: על רוחב. מן הצפון לדרום: קטורות אלא שאינן מקורות. מלשון והנה

they will be in the future, as it says: "Then he brought me forth into the outer court and caused me to pass by the four corners of the court and behold in every corner of the court there was a court. In the four corners of the court there were smoked courts" (Ezekiel 46:21,22), and smoked means that [the smoke rose up freely, meaning,] they did not have roofs. For what were they used? The southeastern one was the chamber of the nazirites where the nazirites used to boil their peace-offerings and shave their hair and throw it under the pot. The northeastern one was the wood chamber where priests who had a physical defect [and were disqualified from performing other rituals] would pick out the wood which had worms, every piece that had a worm in it was disqualified from the altar. The northwestern one was the chamber of the lepers [where the lepers would immerse in the mikvah there on their eighth day of purity]; The southwestern one, Rabbi Eliezer ben Yakov said: [Regarding this one] I forgot what it was used for. Abba Shaul says: They used to store oil and wine there and it was called the oil storage chamber. It [the woman's courtyard] originally had been bare [without any surrounding wall] but subsequently they surrounded it with a balcony so that the

רבנו עובדיה מברטנורא

עלה קיטור הארץ (בראשית יט) כלומר מעלות עשן, לפי שאין להם תקרה: **ומשלחים תחת הדור.** לשרפו באש שתחת היורה שמבשלים בה השלמים, כדכתיב (במדבר ו) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: **מתליעין בעצים.** מסירין העצים שנמצא בהן תולעת לפי שהן פסולין למערכה: **לשכת מצורעים.** ששם המצורעים טובלים בשמיני לטהרתן כשבא להכניס ידו בפנים למתן בהונות ואע"פ שטבל מבערב: **אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת.** מכלל דרישא כולה ר' אליעזר בן יעקב קאמר לה. והכי מוכח בגמרא דיומא דסתם מתניתין דמדות ר' אליעזר בן יעקב היא: **וחלקה היתה בראשונה.** פירש רמב"ם, פרוצה, שלא היתה מוקפת מחיצה: **כצוצטרה.** כמו גוזזטרה הקיפו סביב לעזרת נשים שיהיו הנשים עומדות למעלה על הגוזזטרה, והאנשים למטה,

אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים אָמָה. וְלֹא הָיוּ מְקוּרוֹת. וְכֵן הֵם עֲתִידִים לְהִיּוֹת, שְׁנֵאמַר (יחזקאל מו), וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל הַחֶצֶר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִירֵנִי אֶל אַרְבַּעַת מְקוֹצוּעֵי הַחֶצֶר וַהֲנֵה חֶצֶר בְּמִקְצַע הַחֶצֶר, חֶצֶר בְּמִקְצַע הַחֶצֶר, בְּאַרְבַּעַת מְקוֹצַעַת הַחֶצֶר חֶצְרוֹת קְטוּרוֹת. וְאֵין קְטוּרוֹת אֶלָּא שְׂאִינָן מְקוּרוֹת. וּמָה הָיוּ מְשֻׁמְשׁוֹת. דְּרוּמִית מְזוּרְחִית, הִיא הֵיטָה לְשִׁכַּת הַנְּזִירִים, שְׁשֵׁם הַנְּזִירִין מְבַשְׁלִין אֶת שְׁלֵמֵיהֶן, וּמַגְלִחִין אֶת שַׁעֲרָן, וּמְשַׁלְּחִים תַּחַת הַדּוֹר. מְזוּרְחִית צְפוֹנִית, הִיא הֵיטָה לְשִׁכַּת הָעֲצִים, שְׁשֵׁם הַכְּהֻנִּים בְּעֵלֵי מוּמִין מְתַלְּעִין הָעֲצִים. וְכֵל עֵץ שְׁנֵמֶצֵא בּוֹ תוֹלְעַת, פְּסוּל מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. צְפוֹנִית מְעֻרְבִית, הִיא הֵיטָה לְשִׁכַּת מְצוֹרְעִים. מְעֻרְבִית דְּרוּמִית, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, שִׁכַּחְתִּי מָה הֵיטָה מְשֻׁמְשֵׁת. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר, שֵׁם הָיוּ נוֹתְנִין יַיִן וְשֵׁמֶן, הִיא הֵיטָה נְקֻרָא לְשִׁכַּת בֵּית שְׁמִנְיָה. וְחֻלְקָה הֵיטָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהַקִּיפּוּהָ כְּצוֹצְטְרָה, שְׁהַנְּשִׂים

women could look on from above while the men were below and thus they would not mix together [while watching the *simhat bet hashoeva* celebrations on Sukkot]. Fifteen steps led from it to the Courtyard of Israel [it being seven and a half cubits higher than the womans courtyard] correlating to the fifteen [שיר המעלות] — songs of] ascents mentioned in the book of Psalms. The Levites used to chant Psalms on these [stairs]. They were not rectangular rather they were [semi]circular like the half of a threshing floor.

(6) There were chambers underneath the Court of Israel which [were level with and] opened up into the Court of women where the Levites used to store lyres, lutes and cymbals and all kinds of musical instruments. The Court of Israel was a hundred and thirty-five cubits in length [from north to south] and eleven wide [from east to west]. There were beams extending out of the *Azarah* walls] to indicate the separation between the Court of Israel and the Court of the priests. Rabbi Eliezer ben Yakov says: [Before entering the Court of the priests] there was a step a cubit high [spanning the entire 135 cubit length of the Court of Israel which separated the two courts and] on which was placed a platform and this had three steps each half a cubit [high]. In this way the court of the priests was made two and a half cubits higher than that of the court of Israel. The entire *Azarah* [from the Court of Israel until

רבנו עובדיה מברטנורא

לראות בשמחת בית השואבה. כדי שלא יבואו לידי קלות ראש: **חמש עשרה מעלות**. גובה קרקע עזרת ישראל מעזרת נשים: **לא היו תרוטות**. ארוכות ובעלי זויות כדרך כל המעלות, אלא עגולות כחצי גורן עגולה: **ו ראשי פספסין ראשי קורות בולטים** ויוצאים מן הכותל להבדיל בין עזרת ישראל לעזרת כהנים: **מעלה היתה שם**. בעזרת ישראל: **וגבוהה אמה**. ואורכה כארוכה כל העזרה: **ודוכן**. של לים בני עליה ועשוי כמין אצטבא, וגובה הדוכן אמה וחצי: **ובו שלש מעלות של חצי חצי אמה**. שעולין בהן לדוכן: **כל העזרה**. מתחילת עזרת ישראל עד [אחרי] אחת עשרה

וראות מלמעלן, והאנשים מלמטן, כדי שלא יהו מערבין, וחמש עשרה מעלות עולות מתוכה לעזרת ישראל, כנגד חמש עשרה מעלות שבתיהלים, שעליהן הלויים אומרים בשיר. לא היו תרוטות, אלא מקפות כחצי גרן עגולה: **ו ולשכות היו תחת עזרת ישראל**, ופתוחות לעזרת הנשים, ששם הלויים נותנים כנורות ונבלים ומצלתים וכל כלי שיר. עזרת ישראל היתה ארך מאה אמה ושלשים וחמש על רחב אחת עשרה. **וכן עזרת כהנים היתה ארך מאה ושלשים וחמש על רחב אחת עשרה**. וראשי פספסין מבידילין בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים. רבי אליעזר בן יעקב אומר, מעלה היתה שם, וגבוהה אמה, והדוכן נתון עליה, ובה שלש מעלות של חצי חצי אמה. נמצאת עזרת הכהנים גבוהה מעזרת ישראל שתי אמות ומחצה. **כל העזרה היתה**

the empty eleven cubit space behind the holy of holies, from east to west] was a hundred and eighty-seven cubits long by a hundred and thirty-five wide, and [the] thirteen prostrations [for one who completely rounded the *Azarah* mentioned in Mishnah 3] were made there. Abba Yose ben Hanan [maintains that there were thirteen gates to the Temple courtyard and he] says: They [the prostrations] were made [when] facing [the] thirteen gates [as a gesture of thanksgiving for the beauty of the Temple]. On the south, adjoining the west, there was the upper gate, the gate of burning, the gate of the firstborn and the water gate [i.e., four gates]. And why was it called the water gate? Because through it they brought in the pitcher of water for libation on the Festival. Rabbi Eliezer ben Yakov says: In it the water welled up and in the future they will flow from under the threshold of the Temple. Corresponding to these, in the north adjoining the west, were the gate of Yehoniah, the gate of the offering, the women's gate and the gate of song [another four gates]. Why was it called the gate of Yehoniah? Because Yehoniah went out through it to captivity. On the east was the gate of Nikanor it had two openings near them one on the right and one the left [three gates], there were [an additional] two gates in the west which had no name [thus a total of thirteen gates].

רבנו עובדיה מברטנורא

אמה מקום פנוי שהיה אחורי בית הכפורת: על רוחב. מצפון לדרום: שלשה עשר שערים. בדקא חשיב להו ואזיל. והאומר שבעה שערים היו לעזרה נותן טעם לשלש עשרה השתחויות כנגד שלש עשרה פרוצות שפרצו מלכי יון בסורג, כדאמרין לעיל בפרקין. וכולה מתניתין מפורשת בפרק קמא: